

De 'Kraanbes'

Net terug van Terschelling heb ik de cranberryvalleien nog op mijn netvlies en de smaak van cranberrybonbons op mijn tong. Hierover ga ik schrijven. Nu nog cranberries zien te vinden in Leiderdorp ...

De gang naar de supermarkt ligt voor de hand, maar dit plekje in het Leiderdorps Weekblad stelt uiteraard andere eisen. Om vast te stellen waar de bessen in Leiderdorp zouden kunnen voorkomen, moeten we weten waar ze het naar de zin hebben.

De plant (*Vaccinium macrocarpon*), eigenlijk afkomstig uit Noord-Amerika en hier dus een exoot, is een heideachtige die op Terschelling vaak in het gezelschap van dop-, struik- en vooral kraaiheide groeit in duinvalleien met vochtige, stikstof- en voedselarme, zurige grond. Ook in hoogveenmoerassen als het Fochteloërveen kunnen ze voorkomen. Dergelijk landschap wordt ook gewaardeerd door kraanvogels en het is mogelijk dat de plant hiernaar is vernoemd. Dit dan ófwel omdat de kraanvogel (Engels: *crane*) graag 'kraanbessen' eet, ófwel omdat de bloemen (zie inzet foto) doen denken aan de kop en vooral de stevige snavel van een kraanvogel.

Het zal de lezer inmiddels duidelijk zijn dat het geen zin heeft lukraak te zoeken in Leiderdorpsse polders of achtertuinen. Wat zich hier ooit aan veen

bevond is lang geleden afgegraven of bevindt zich inklinkend onder onze huizen; de goed bemeste weilanden zijn te droog en zelfs hun paardenbloemen al jaren kwijt. Maar we hebben hier wel een reservaat waar de Nederlandse landschappen op kleine schaal worden gekoesterd. Op naar de Heemtuin dus!

En jawel, op een bedje van veenmos liggen hier de bessen te pronken met hun wijnrode velletjes, gezelschap gehouden door een enkel takje dop- of struikheide. Ze zien er uit om zo in te bijten. Maar pas op: niet voor niets gaat op Terschelling het verhaal dat de vinder van de eerste cranberries de ton waarin ze aanspoelden kapot trapte en in de duinen achterliet nadat hij van de bessen geproefd had. Die bleken wrang en zuur. De ton bevatte niet de fijne wijn waarop hij gehoopt had. Maar zo kregen de eerste cranberries wel vaste voet op Terschelling.

Worden ze nu op dit eiland geteeld en in alle mogelijke vormen en altijd flink gesuikerd aan de man gebracht, toen ze ergens in de 19^e eeuw aanspoelden waren ze mogelijk verloren door een zeeschip dat de bessen op lange reizen bij zich had ter voorkoming van de gevreesde ziekte scheurbuik bij de bemanning. Cranberries zijn namelijk zeer rijk aan vitamine C en werden om die reden ook al gekweekt in Engeland en Duitsland vóórdat in 1868 een botanicus de eerste levende planten op Terschelling ontdekte.

Momenteel gloort er een nieuwe toekomst voor de vochtminnende cranberry in onze veenweidegebieden waar men, in de strijd tegen de klimaatopwarming, veeteelt wil proberen te vervangen door cranberryteelt!

Onderschrift foto: Cranberries op een bedje van veenmos

Tekst en foto: Tineke Sommeling